

DENISA BALLOVÁ

Na čom skutočne záleží?

SOUKUPOVÁ, Petra. 2020. *Věci, na které nastal čas*. Brno : Host.

TÉMA
PETRA SOUKUPOVÁ

DENISA BALLOVÁ vyštudovala žurnalistiku a politológiu v Bratislave. Štyri roky pracovala v SME, odkiaľ v septembri 2014 odišla študovať žurnalistiku do Aix en Provence. V rámci štúdia pol roka stážovala a žila v Paríži. Na Slovensko sa vrátila v auguste 2015, aby ho opäť opustila v máji 2016 a na istý čas sa usadila v estónskom Tartu. Momentálne žije v Prahe a píše pre *Denník N*.

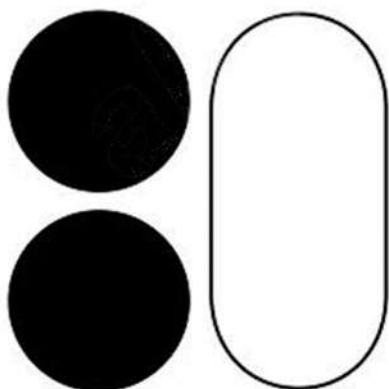
Miriam si myslela, že do svadby otehotnie. Kúpila si šaty s vyšším pásom, ktoré by jej príliš neobopínali brucho. Na sobáši však tehotná nebola. A nebola tehotná ani rok po tom, čo sa s Petrom zobrali. Keď sa dozvedela, že otehotnela ďalšia jej kolegyňa, Petrovi na gauči po večeroch plakala. Miriam nebola tehotná ani tri roky po svadbe, na dieťa si musela počkať, keď si konečne uvedomila, že bez umelého oplodnenia detskú postieľku nepotrebuje. Podarilo sa jej to po piatich rokoch, dvoch pokusoch hradených poisťovňou a milióny odpovedí na otázky priateľov a priateľiek. Nasledujúce obdobie si Miriam užívala. Nakúpila si úzke šaty a pásikavé tričká, ktoré zvýraznili jej rastúce brucho. Ešte predtým, ako cisárskym rezom priviedla na svet syna, vypočula si pár inštrukcií od manžela. Na dieťa sa, samozrejme, tešil, ale mal isté predstavy o tom, ako ich domácnosť bude fungovať. Do výchovy sa odmietol starať. Tvrdil, že otca dieťa potrebuje až v puberte. Po príchode z práce chcel mať čas pre seba a víkend plánoval tráviť na bicykli. Keď sa Albert narodil, všetko to dodržiaval. Výlety ďaleko od nevyspatej manželky a večne plačúceho syna, kniha v kresle, keď dieťa konečne na pár nočných hodín zaspalo, a zatvorené dvere pracovne po príchode. Miriam neprotestovala, vedela, aké sú Petrove očakávania, a rodičovstvo sama zvládala. Aspoň si to prvé mesiace myslela. Keď začal Peter prespávať v inej izbe ako ona so synom, vzbúrila sa.

Český párový terapeut Jan Vojtko vo svojej prednáške povedal, že príchod dieťaťa môže pre pár znamenať jednu z najnáročnejších skúšok. Vďaka vlastnej skúsenosti aj rozhovorom s priateľmi a kamarátkami to môžeme len potvrdiť. Málo sa o tom hovorí, akoby sme na to mali byť od prírody pripravení/é. Nie je to však pravda. Mnohé sa učíme za pochodu, hoci vychovať z dieťaťa dobrého človeka je jedna z najťažších vecí na svete. Niekedy sú na to ženy samy, inokedy majú pri sebe chápujúceho partnera a skvelého otca svojho potomka. Pomoc ani povzbudenie v manželovi nenašla Miriam ani Alica, ktorá je hlavnou postavou posledného románu českej autorky Petry Soukupovej. Kniha s názvom *Věci, na které nastal čas* približuje manželstvo a hlavne rodinu, ktorú si s Richardom založia.

Alica nemá s Richardom ideálny vzťah. Často sa hádajú, takmer v ničom si nerozumejú, majú iné predstavy o živote. Soukupová nám umožňuje nahliadnuť do ich vnútorného sveta, kde prevládajú monológy a nevyslovené výčitky. Autorka príbeh stupňuje pomocou striedania perspektív manželov a neskôr aj ich detí. A ukazuje nám, že na partnerstvo a výchovu neexistujú overené postupy: „Alice je v tu chvíli zase šťastná, dvakrát za den, možná trikrát dnes pocítila na-

**Petra Soukupová:
Věci, na které
nastal čas**

host

prostou spokojenost se svým životem, má z toho takovou radost, že Richarda pohladí po ruce a on ji na chvíľku chytne, malé gesto a po jak dlouhé době, kromě rychlého sexu v sobotu večer nebo v neděli ráno, pokud se děti neprobudí příliš brzy, s Richardem prakticky žádný fyzický kontakt nemají, po těch letech je to dávno pryč, Richard na tyhle věci moc není, a vlastně už je pryč i doba, kdy to bylo Alici líto, možná tím víc ji to dnes potěšilo“ (s. 88). Soukupová píše o vztáchoch jednoducho. Tvorí síce dlhé súvetia, avšak nedovolí nám, aby sme v nich zabľúdili. Sama nás vedie textom a chce, aby sme pochopili, čo sa v rodine vyslovalo a čo zostalo skryté. Priamu reč totiž neoznačuje, preto sa v jej knihe musíme naučiť orientovať. Po prvých stranách to jednoducho pochopíme a naskočime na tempo viet.

Soukupová je výborná rozprávačka, ktorá sa nevenuje zbytočným detailom. Všima si ale to, čo je pre vztahy dôležité – konflikty a ich riešenia. Kým Alica ich končí krikom a trieskaním dverí, Richard sa sporom vyhýbam a volí útek od ženy aj detí. Čas radšej trávi na bicykli ako s vlastnou rodinou: „Richard si promne

tvář. Alice se k němu otočí, tváří se bojovně. Teď mu bude dál vyčítat, že ji a děti neposlouchá, že je otec na baterky, že sem jezdí jen na víkendy, jako kdyby nebyl celé týdny od rána do večera v práci, a když už přijede, tak je tu stejně k ničemu (...) ale všechno je málo, vždycky je všechno málo, vždycky mu nakonec řekne, že nemá cenu mu cokoliv říkat, ale stejně to znovu a znovu říká, všechny ty věci, které mu vyčetla už miliónkrát, jako kdyby se nesnažil být dobrý manžel, otec, jako kdyby nevydělával na rodinu, jako kdyby měl nějaký svůj vlastní život, vlastní představy o tom, jak by chtěl trávit víkendy anebo jak by chtěl trávit život, jako kdyby něco z toho, co dělá, dělal pro sebe“ (s. 208 – 209).

Česká autorka svoje postavy nedelí na negatívne a pozitívne. Žiadna nie je ideálna, ale reálna. Ani Richard si nezaslúži naše odsúdenie pre svoje postoje rovnako ako Alica pre svoje hysterické výstupy. Obaja sa snažia manévrovať v tom, čo si ešte ako slobodní vybrali. Málokedy to však ustoja, a práve preto si ich môžeme ľahko obľúbiť a povzbudzovať ich v spoločných zápasoch.

Soukupová knihu vystavala na krátkych kapitolách, ktoré majú formu poviedok. Niektoré z nich už publikovala, iné upravila a ďalšie napísala tak, aby kniha sedela ako celok. A naozaj sa jej to podarilo, je to výborné čítanie. Jej talent je najviac viditeľný, keď píše z pohľadu detí. Nielenže používa slang mladých, dokáže sa do ich psychiky vynikajúco vcítiť. Opisuje hádky, ktorých sú deťmi nechcenými svedkami, či nedorozumenia, za ktoré ich rodičia nespravodlivo vinia. A hlavne ukazuje, že deti všetko vnímajú a dokáže ich to natrvalo ovplyvniť: „Hm, řekne mamka nakonec. To už si Lola dávno všimla, že když mamka nemá pravdu, nebo dokonce byla nespravedlivá, tak nikdy neřekne ;aha, promiň' nebo , to jsem

popletla' nebo tak něco, nakonec vždycky řekne jenom „hm'". A taky dobře ví, že táta už taky neřekne nic, a po chvíli budou dál dělat, že nic" (s. 181), Lola a jej starší brat Kája sa neprizerajú nečinne rozpadajúcemu manželstvu rodičov. Takisto sa dokážu hnevať, kričať, zdúvať sa, rebelovať. Robia tak na pozadí partnerskej krízy Alice a Richarda. Oni sú totiž v centre, hoci všetci štyria členovia rodiny sú si v románe rovnocenní. Nikto nevyčnieva a nie je navyše. Nad všetkými ale visí obava, ako situáciu vyriešiť a kto je za ňu vinný: „V tu chvíľu ho napadne, jestli se nechce táta stěhovat sám. Ale proč? Rozcházejí se s mámou? Proto už se nehádají? Dohodli se, že už se nemají rádi a že se táta odstěhuje? Anebo, a to Káju vyděsí ještě víc, je to kvůli němu? Protože už má Káji dost? Kája má teda dojem, že ho má táta dost odjakživa, ale co když ho třeba tím, jak odmítl navždycky to plavání, tak naštvál a on už s nima nechce bydlet?" (s. 262).

Petra Soukupová napísala dôležitú knihu o rodine. O tom, ako v nej máme svoje miesto, ale ďalej sa v nej hľadáme. O tom, ako sa napriek bezpečiu, ktoré nám poskytuje, práve v kruhu najbližších najviac zraníme. Je to aj román o šťastí, ktoré trvá len pár sekúnd, ale spomíname naň celý život. A potom vďaka takým momentom dokážeme ďalej žiť.

Anna Mária Beňová: Pasažierka, A3, akryl na papieri, 2020

Když píšu, cítím se v životě líp, protože jsem užitečná

Rozhovor s PETROU SOUKUPOVOU

Poprvé jsme spolu vedly rozhovor v kavárně Louvre a byl u toho Petřin pes, boxerka. To bylo v roce 2010. Od té doby se otázky, které Petře novináři položili a pokládají, pořád dokola točí: proč tolik deprese? Kdy jste začala psát? Jak vypadá váš pracovní den? Jste introvertní samotářka, jak zvládáte literární čtení? Přečetla a poslechla jsem si asi 15 rozhovorů s Petrou Soukupovou a královsky se u toho pobavila jejími lakonickými odpověďmi, které tazatele tolik znepokojují. V té stručnosti, kterou jsem si tehdy interpretovala jako naštvanost na otravnou novinářku s blbými dotazy, je půvab Petřina psaní obecně. Nehraje kromě toho s novináři žádnou hru, takže prostě pořád na stejné otázky opakuje stejné stručné odpovědi. Od té doby Petře Soukupové vyšlo dalších 7 knih a také se jí narodila dcerka, nyní školačka Marli, psaní scénáře pro sitcom na obživu vystřídalala dramaturgie seriálu Ulicea boxerku po pauze dva bostonští teriéři, jakési zmenšeniny boxera.

Novináři vám vyčítají depresivní naladění vašich textů a spojují to s vaším domnělým osobnostním nastavením či ustrojením. Přitom svět objektivně neposkytuje mnoho podnětů k pozitivnímu náhledu na život, k optimismu a bytostnému štěstí. Není to třeba tak, že skutečnost nechťejí vidět, a vy jim ji ukazujete příliš jednoznačně a nepokrytě? A je to věc rozhodnutí, nebo přesvědčení?

No, je to podle mě zřejmě nějaký můj pohled na život, který je způsoben zřejmě osobním nastavením, které je způsobeno asi nějakou kombinací výchovy a genetiky. Takže spíš přesvědčení než rozhodnutí.

Proč myslíte, že mají někteří novináři a recenzenti pořád dojem, že byste (vy nebo jiné české autorky) měla psát jinak, zvláště s přihlédnutím k tomu, že vaše knihy jsou čtenářsky velmi, velmi oblíbené a fanoušci se jich nemohou dočkat – a tudíž na nich pravděpodobně není potřeba něco měnit?

To opravdu nevím a vlastně mě to vždycky pobaví. Čtu si celkem dobrou recenzi a na konci je napsáno, no ale doufáme, že Soukupová nás příště překvapí.